

Van de fractievoorzitter

Als ChristenUnie Fryslân kijken we met dankbaarheid terug op 2025. In een tijd waarin maatschappelijke en politieke uitdagingen groot zijn, mochten wij ons laten leiden door het vertrouwen dat God ons geeft en door de overtuiging dat politiek dienstbaar moet zijn aan mensen.

We hebben ons als fractie verder inhoudelijk verdiept in de vele provinciale dossiers en met vertrouwen onze rol vervuld in de Provinciale Staten. Het afgelopen jaar hebben we ons ontwikkeld tot een verbindende fractie, zowel binnen als buiten de coalitie. In het debat konden de verhoudingen soms scherp zijn, maar steeds hebben we gezocht naar samenwerking en naar oplossingen die recht doen aan verschillende belangen. Dat heeft ertoe geleid dat we, vaak samen met andere partijen, vele praktische en breed gedragen voorstellen hebben kunnen indienen en realiseren.

De samenwerking binnen de coalitie ervaren we als positief. We zijn blij met de resultaten die het college neerzet en in het bijzonder op de inzet van onze gedeputeerde Matthijs de Vries. Hij pakt de grote dossiers van onze provincie met zorg en overtuiging op – van verkeersveiligheid tot natuurontwikkeling. Werken in coalitieverband blijft een balans van geven en nemen, maar juist daarin hebben we als ChristenUnie het afgelopen jaar waarde kunnen toevoegen.

Dit jaar namen we afscheid van ons commissielid Meine Jansma. We zijn

hem dankbaar voor zijn inzet, betrokkenheid en bijdrage aan het fractiewerk in de afgelopen jaren.

Als fractie blijven wij ons inzetten voor een provincie waarin zorgvuldig wordt bestuurd, met oog voor de mensen in Fryslân. Daarbij weten we ons gedragen door de overtuiging dat goed bestuur vraagt om voortdurende inzet, samenwerking en afhankelijkheid van Gods zegen.

Petra Ellens

*Fractievoorzitter
ChristenUnie
Fryslân*

Aanpak criminele ondermijning

Criminele ondermijning raakt aan de kern van waar de ChristenUnie voor staat: een veilige samenleving, een eerlijke economie en bescherming van gemeenschappen tegen misbruik en intimidatie. In Fryslân zet de ChristenUnie zich daarom nadrukkelijk en consequent in voor een stevige aanpak van ondermijnende criminaliteit, op tal van beleidsterreinen.

Bescherming van het platteland

Het Friese platteland moet een plek zijn waar mensen veilig kunnen wonen en werken. Toch zien we dat juist daar criminele netwerken proberen voet aan de grond te krijgen. Bij de behandeling van de landbouwbrief heeft de ChristenUnie daarom voorgesteld expliciet aandacht te besteden aan criminele ondermijning in het buitengebied. Deze motie is breed aangenomen.

Met name agrarisch vastgoed, zoals schuren en loods, ligt misbruikt voor de opslag van illegale goederen of materialen voor drugsproductie op loer. Boeren en gezinnen mogen niet onder druk worden gezet door criminelen. De ChristenUnie vindt dat de overheid naast agrariërs moet staan: door preventie, goede signalering en ondersteuning, en door de aanpak van ondermijning een vast onderdeel te maken van het landbouwbeleid.

Weerbare havens, eerlijke economie

Ook in de Friese havens staat veel op het spel. Havens zoals Harlingen zijn belangrijk voor werkgelegenheid en regionale economie, maar mogen geen vrijhaven worden voor criminaliteit. Incidenten laten zien dat georganiseerde criminaliteit zich verplaatst naar kleinere havens nu de controle in grote zeehavens toeneemt. Recent werd deze verplaatsing duidelijk zichtbaar bij de drugsvangst bij Terschelling, 500 kilo met maar liefs een straatwaarde van ruim 5 miljoen.

De ChristenUnie heeft zich daarom bij de havensvisie sterk gemaakt voor veiligheid en weerbaarheid. Samen met een brede meerderheid dienden wij met succes een motie in die oproept om ondermijningsrisico's serieus en gezamenlijk aan te pakken. Niet door ondernemers te belasten met extra regels, maar door samen te investeren in veiligheid. Een eerlijke economie kan alleen bestaan waar criminaliteit geen ruimte krijgt.

Het provinciebestuur wordt gevraagd om samen met havengemeenten, het RIEC Noord-Nederland en andere partners inzicht te krijgen in risico's, effecten en handelingsmogelijkheden. Structurele

aandacht voor ondermijning in het bestuurlijk overleg is daarbij essentieel.

Ondermijning raakt de samenleving

Criminele ondermijning beperkt zich niet tot één sector. Uit onderzoeken blijkt dat onze provincie op verschillende vlakken kwetsbaar en interessant is voor criminele activiteiten. In Fryslân zien we zo nu en dan die signalen aan de oppervlakte komen: van drugscriminaliteit, smokkel, misbruik van vastgoed tot mensensmokkel en radicale anti-overheidsgroeperingen. Vaak gaat het om losse signalen, maar samen vormen zij een zorgelijk patroon. Juist omdat criminaliteit profiteert van anonimiteit en stilzwijgen, is zicht en bewustwording cruciaal.

Verantwoordelijkheid nemen als provincie

De ChristenUnie gelooft in een overheid die haar verantwoordelijkheid neemt. De provincie is niet primair verantwoordelijk voor opsporing, maar kan wel verbinden, faciliteren en richting geven. Door onze inzet zijn bij meerdere beleidsstukken voorstellen aangenomen die oproepen tot nauwere en structurele samenwerking met de relevante partners. De ChristenUnie blijft zich inzetten voor een veilig en integer Fryslân, waar gemeenschappen worden beschermd, criminaliteit wordt teruggedrongen en recht en verantwoordelijkheid de boventoon voeren.

Familiebedrijven stevige plek in provinciaal beleid

Familiebedrijven vormen het fundament van de Friese economie. Ze zorgen voor werkgelegenheid, investeren in mensen en dragen bij aan de leefbaarheid van dorpen en steden. Generaties lang bouwen zij aan ondernemingen die niet alleen economisch waardevol zijn, maar ook maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen.

Om deze bedrijven beter in beeld te brengen, diende de ChristenUnie samen met BBB een motie in bij de behandeling van de Economienota. Deze motie is dit jaar deels uitgevoerd via een stageonderzoek. Uit dat onderzoek blijkt dat familiebedrijven tegen belangrijke knelpunten aanlopen: bedrijfsopvolging is vaak onzeker, kennis van bestaande regelingen is beperkt en er is onduidelijkheid over wat de provincie voor hen kan betekenen. Dat is zorgelijk, want juist deze bedrijven kiezen voor continuïteit, investeren in hun personeel en versterken lokale gemeenschappen.

De ChristenUnie vindt het essentieel dat familiebedrijven structureel aandacht krijgen in het provinciale beleid. Dat vraagt om maatwerk, duidelijke informatie en

praktische ondersteuning. Wij blijven ons inzetten om deze bedrijven op de politieke agenda te houden.

Herstel van Friese kerkenpaden: wandelend verbinden

Kerkenpaden en boerenlandpaden zijn een prachtig stukje Friese geschiedenis. Ze slingeren door het landschap en verbinden dorpen, kerken en natuur. Helaas zijn veel van deze paden in de afgelopen jaren verdwenen of afgesloten. Volgens Marrekrite kunnen we maar liefst 240 kilometer aan wandelpaden terugbrengen in het Wandelnetwerk Fryslân.

Het herstel van deze paden is meer dan nostalgie: het brengt mensen in beweging, versterkt recreatie en toerisme en draagt bij aan de leefbaarheid van het platteland, belangrijke thema's voor de ChristenUnie. Wandelen is gezond, verbindt mensen en laat ons het mooie Fryslân opnieuw ontdekken.

De ChristenUnie wil dat deze paden weer toegankelijk worden. Daarom hebben we een motie ingediend die breed werd gesteund en die Gedeputeerde Staten oproept om samen met Marrekrite, gemeenten en boeren een plan te maken voor herstel en onderhoud. Boeren kunnen vrijwillig meedoen, zodat het project lokaal en structureel gedragen wordt.

Petra Ellens
Fractievoorzitter

Het politieke handwerk heeft uiteraard ook in 2025 onze volle aandacht gehad. Voor deze jaarlijkse bijdrage heb ik er echter bewust voor gekozen om te laten zien wat er buiten de Statenzaal gebeurt. Want politiek speelt zich niet alleen af in debatten en besluitvorming, maar juist ook in ontmoetingen en gesprekken in de praktijk.

Tijdens werkbezoeken spreken we inwoners en organisaties en zien we hoe beleid uitwerkt in het dagelijks leven. Die ervaringen nemen we mee in ons werk in de Staten, waar ze richting geven aan onze keuzes. Want daarvoor bedrijven wij politiek: voor de mensen en de leefomgeving van Fryslân. Ik neem jullie mee in een greep van deze bezoeken.

Bezoek Terschelling

De Staten waren 4 en 5 juni op bezoek op Terschelling; na het inchecken in het hotel was er een bezoek aan de ET10 in Midsland aan Zee. Door een theater werd de Staten een spiegel voorgehouden over het eigen functioneren, na het diner werd er een pubquiz gehouden.

Na het ontbijt werd 5 juni eerst een bezoek gebracht aan het project Waterpracht, het doel van dit project is het langer kunnen vasthouden van water door o.a. ondiepe sloten. Tevens beoogt men hiermee het vergroten van de biodiversiteit. Na de lunch kregen we een rondleiding door het bunkermuseum op West-Terschelling; er zijn ongeveer 60 bunkers, gedurende de Tweede Wereldoorlog omvatte het Tiger-complex meer dan 100 bunkers.

Bezoek Hindeloopen

Tijdens een werkbezoek aan Museum Hindeloopen in september kregen we een bevlogen rondleiding door de vernieuwde collectie. Het museum vertelt het verhaal van Hindeloopen als voormalig handels- en scheepvaartstad op aansprekende wijze, met aandacht voor de unieke Hindelooper stijl, cultuur en internationale handelsgeschiedenis.

Van miniatuurschepen tot een indrukwekkende ingerichte kamer: het museum laat zien hoe erfgoed, identiteit en toerisme samenkomen. De recente vernieuwing en hoge beoordeling bij de provinciale subsidieaanvraag onderstrepen het belang van Museum Hindeloopen als culturele trekker en als mooie toevoeging in het Friese museale aanbod.

Bezoek landbouwbedrijven Noord-West Fryslân

In september waren de Staten op bezoek bij een drietal akkerbouwbedrijven; het gebruik van bestrijdingsmiddelen staat sterk onder druk. Door te experimenteren zoeken akkerbouwbedrijven naar methoden het gebruik te verminderen.

Het doel van deze middag was het bevorderen van de dialoog tussen akkerbouwondernemers en de politici; of dit geslaagd is valt moeilijk te beoordelen. Wel vond ik het een interessante middag die een inkijk bood in de wijze waarop akkerbouwbedrijven trachten het gebruik van bestrijdingsmiddelen te verkleinen. Als ChristenUnie zijn we altijd scherp op het verminderen van gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Landbouwdag LTO Noord

11 december 2025 was er een dag van LTO Noord in de Lawei te Drachten; opvallende afwezige was de minister van landbouw Femke Wiersma. Ook opvallend was de aandacht voor de Europese veiligheid door een bijdrage van Mart de Kruif en de aandacht voor de oorlog in de Oekraïne. Na de pauze werd ingegaan op populisme en hoe dit populisme werkt. Het was dus een politiek gekleurde LTO dag.

Douwe van Oosten
Commissielid

Beste leden van de ChristenUnie,

Terugkijkend op 2025 zie ik een jaar waarin het bestuur van Fryslân voortdurend werd uitgedaagd om koers te houden. Als lid van het college stond voor mij steeds één vraag centraal: hoe doen we recht aan mensen, onze leefomgeving en de generaties na ons?

Het afgelopen jaar was ook in Nederland onstuimig. De val van het kabinet zorgde voor politieke onzekerheid. Belangrijke besluiten over stikstof, woningbouw en de bereikbaarheid van Fryslân vertraagden, werden 'on hold' gezet of bleken onzeker doordat middelen soms anders werden besteed. Als provincie merk je dat landelijke keuzes direct impact hebben op mensen en gemeenten.

Niet altijd zijn het vergaderstukken of formele besluiten die een jaar typeren, maar juist de gesprekken aan de keukentafel. Gesprekken met boeren die twijfelen over de toekomst van hun bedrijf, vrijwilligers die hun dorp draaiende en bereikbaar proberen te houden, of scholieren die afhankelijk zijn van het openbaar vervoer. In deze gesprekken realiseerde ik mij des te meer dat provinciaal bestuur geen abstract spel is. Mensen vragen duidelijkheid waar mogelijk

en eerlijkheid waar onzekerheid heerst. Juist in die spanning werd duidelijk hoe belangrijk het is trouw te blijven aan mijn overtuiging: politiek is geen doel op zich, maar een vorm van dienstbaarheid.

Vanuit die overtuiging hebben we in Fryslân het afgelopen jaar hard gewerkt om zaken wél mogelijk te maken voor onze inwoners. Zo hebben we extra ingezet op verkeersveiligheid en hebben Provinciale Staten bij de begroting extra geld beschikbaar gesteld voor betere educatie en aanpassingen aan onze wegen. In het voorjaar voerden we een stevig debat over de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland in Fryslân. Hoewel er volgens mij nog stappen te zetten zijn, was het debat constructief en respectvol.

Ik ben dankbaar voor de samenwerking binnen het college, met de Staten en met alle betrokken ambtenaren en partners in de provincie. Maar bovenal ben ik dankbaar voor de vele mensen die zich, vaak belangeloos, inzetten voor hun omgeving. Zij maken duidelijk dat politiek niet losstaat van het dagelijks leven, maar daar middenin hoort te staan. Dit jaarverslag laat zien wat we in 2025 hebben gedaan en bereikt.

Met vertrouwen blijf ik mij inzetten voor een Fryslân waarin recht, verantwoordelijkheid en naastenliefde leidend zijn, met oog voor elkaar.

Matthijs de Vries

*Lid van het college van
Gedeputeerde Staten van Fryslân*

Van de bestuurstafel

Terugkijkend op 2025 was dit het jaar van de landelijke verkiezingen, waarin de ChristenUnie drie zetels wist te behouden. Daarnaast trad er in dit jaar deels een nieuw provinciaal bestuur aan. Het is mede daarom een jaar waarop we met dankbaarheid mogen terugzien.

In de Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en bij het Wetterskip Fryslân zetten verschillende mensen zich dagelijks in. Of dit nu als gekozen volksvertegenwoordiger is, als bestuurder of in een ondersteunende rol: er wordt enorm veel werk verzet. Dat verdient een groot compliment. Dank voor ieders inzet.

Voor het bestuur staat 2026 in het teken van de voorbereidingen van de Provinciale Statenverkiezingen van maart 2027. Er zal een kiescommissie worden ingesteld die zich bezighoudt met de kandidatenlijst, en een programmacommissie die onder andere de thema's voorbereidt die we onder de aandacht willen brengen in de aanloop naar de verkiezingen. Dit is meteen een oproep: bent u geïnteresseerd om op welke manier dan ook betrokken

te zijn bij (de voorbereiding van) de verkiezingen, meld u dan vooral aan. We kunnen uw gebeden en tijd zeker gebruiken!

In maart vinden alweer de volgende verkiezingen plaats: de gemeenteraadsverkiezingen. Gods zegen en rust gewenst bij alle voorbereidingen. Laten we hopen op een uitslag waarin het christelijke geluid ook in de lokale politiek gehoord blijft worden. Ik hoop dat we elkaar weten te vinden en te ontmoeten waar dat nodig is, alles onder Gods zegen. Alle goeds gewenst voor 2026.

Namens het Provinciaal Uniebestuur,

Sipke de Vries

Colofon:

Vormgeving en drukwerk: Stavast Creatie
Drachten
Redactie: Thomas Hoekstra
E-mail: christenunie@fryslan.frl
Tel: 058 292 5801

Wilt u op de hoogte blijven van de activiteiten van de fractie? Abonneer u dan op onze digitale nieuwsflits die elke maand verschijnt.